

ταχύτητα

ταχύτητα, η, ουσ. [<αρχ. ταχυτής], η ταχύτητα. **1.** η γρήγορη κίνηση: «τ' αυτοκίνητο πέρασε με ταχύτητα από μπροστά μου || τ' αγωνιστικά αυτοκίνητα κινούνται με μεγάλη ταχύτητα». **2.** το σύστημα που αυξάνει η ελαττώνει τις στροφές του κινητήρα μηχανής αυτοκινήτου μεταδίδοντας ανάλογες στροφές και στους τροχούς: «ένα αυτοκίνητο έχει τέσσερις ή πέντε ταχύτητες».

- **αλλάζω ταχύτητα**, **α.** αυξάνω ή ελαττώνω τις στροφές του κινητήρα της μηχανής αυτοκινήτου, ανάλογα με την κατάσταση: «όταν υπάρχει κίνηση στους δρόμους, αλλάζω ταχύτητα και πηγαίνω αργά || όταν δεν υπάρχει κίνηση στους δρόμους, αλλάζω ταχύτητα και πηγαίνω πιο γρήγορα». **β.** ενεργοποιούμαι εντατικά: «κάθε φορά που μου τυχαίνει κάποια δυσκολία στη δουλειά, αλλάζω ταχύτητα μέχρι αν την ξεπεράσω».

- **ανοίγω ταχύτητα**, **α.** αυξάνω τις στροφές του κινητήρα της μηχανής αυτοκινήτου και, κατ' επέκταση, αναπτύσσω ταχύτητα: «όταν βρίσκομαι στην εθνική οδό, ανοίγω ταχύτητα». **β.** (για πρόσωπα) τρέχω γρηγορότερα: «μόλις ο δρομέας αντιλήφθηκε πως τον πλησίαζαν οι άλλοι δρομείς, άνοιξε ταχύτητα».

- **από κεκτημένη ταχύτητα**, **α.** λέγεται για κάτι που εξακολουθεί να γίνεται από συνήθεια και χωρίς να υπάρχει λόγος: «κάποτε πηγαίναμε κάθε βράδυ στα μπουζούκια κι αν εξακολουθώ να πηγαίνω, είναι από κεκτημένη ταχύτητα». **β.** η ταχύτητα με την οποία εξακολουθεί να κινείται ένα σώμα ακόμη και όταν σταματήσει να ενεργεί σε αυτό η αιτία που το έθεσε αρχικά σε κίνηση: «πήδηξε απ' το λεωφορείο, ενώ αυτό βρισκόταν εν κινήσει κι απ' την κεκτημένη ταχύτητα, που τον παρέσυρε μπροστά, θα έτρωγε τα μούτρα του».

- **βάζω ταχύτητα**, βλ. φρ. **ανοίγω ταχύτητα**.

- **βγάζω (την) ταχύτητα**, μηδενίζω την ενέργεια της κινητήριας δύναμης της μηχανής του αυτοκινήτου: «όση ώρα τον περίμενα, έβγαλα ταχύτητα κι είχα τη μηχανή να δουλεύει για το καλοριφέρ, γιατί έκανε κρύο».

- **κατεβάζω ταχύτητα**, βλ. φρ. **κόβω ταχύτητα**.

- **κόβω ταχύτητα**, **α.** ελαττώνω τις στροφές του κινητήρα της μηχανής του αυτοκινήτου και, κατ' επέκταση, ελαττώνω την ταχύτητα: «όταν υπάρχει κίνηση στους δρόμους, κόβω ταχύτητα και οδηγώ προσεκτικά». **β.** (για πρόσωπα) ελαττώνω την ένταση του τρεξίματός μου: «μετά από δυο χιλιόμετρα τρέξιμο, έκοψα ταχύτητα, γιατί είχα λαχανιάσει».

- **με ταχύτητα αστραπής**, βλ. λ. [αστραπή](#).

- **των δύο ταχυτήτων**, δηλώνει άνιση οικονομική ανάπτυξη, άνιση εξέλιξη προόδου ή μόρφωσης ανάμεσα σε δυο ομάδες ανθρώπων: «η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων || εκπαίδευση δύο ταχυτήτων».